

SUG'ORISH MIQDORI VA MUDDATLARINI UZUMNING DEGUSTATION BAHOSIGA TA'SIRI

Kosimova Dilnoza Karimberdi qizi

Xayrullayeva Sarvinoz Lutfullo qizi

Guliston davlat universiteti. Mevachilik va uzumchilik
guruh talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15132000>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-Mart 2025 yil

Ma'qullandi: 28- Mart 2025 yil

Nashr qilindi: 31- Mart 2025 yil

KEY WORDS

Gibrid, kishmish, objo'sh, uzum boshi, nazorat, miqdor, kislotalik, variant, qandlilik, uglevod, kimyoviy tarkib, mexanik tarkib.

ABSTRACT

Ushbu maqolada olib borilgan tadqiqot natijalari, uzum navlarini sug'orishda sug'orish muddati va meyyori o'zgarishini bilan ularning uzum boshi, mexanik va sharbatini kimyoviy tarkibining ijobiy o'zgarish ko'rsatkichlari hamda eng maqbul qo'llanish meyyori yani samaradorlik yuqori bo'lgan variyantlar to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Markaziy Osiyo, xususan O'zbekistonning qulay tabiiy - iqlim sharoiti bu yerda uzumning turli muddatlarda, ya'ni eng erta va eng kech pishadigan navlarini yetishtirish imkonini beradi.

O'zbekistonda uzumning kishmishbop navlari yetishtirish uchun hamma sharoitlar bor va ulardan ekologik toza quritilgan maxsulotlar olinadi. Biroq, u maxsulotlarni dunyo standartlari darajasiga yetkazish va jahon bozorida raqobatbardosh bo'la olishi uchun, birinchi navbatda uzum boshi g'ujimida rudementlari juda kam bo'lgan maxsulot yetishtirish yo'nalishida ilmiy ishlar olib borilishi zarur.

O'zbekistonning sug'oriladigan bo'z tuproq sharoitida yetishtiriladigan kishmishbop navlarini hosildorligiga sug'orish miqdori va muddutlarini ta'siri o'rganilgan, lekin hosil sifatiga ya'ni rudiment urug'larni kamatirishga ta'siri o'rganilmagan. Shuning uchun O'zbekiston Respublikasi sharoitida kishmishbop navlari hosil sifatini oshirish yo'nalishida ilmiy taqiqot olib borish dolzarb ahamiyatga ega. Tajribadagi kishmish uzum navlarida quritilgan mahsulot olishda objo'sh va shtabel usullaridan foydalanildi. Tayyorlangan quruq mahsulotni kattaligi (1,0), rangi (1,0), to'liqligi (0,5), burishganligi (0,5), konsistensiyasi (2,0), ta'mi (5,0 ball) kabi ko'rsatkichlar tegishli ballar bilan baholandi.

Quyidagi (10-jadval) ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki objo'sh usulida quritilgan mahsulotlarni degustatsion baholash ishlarini ko'rsatishicha kishmishbop navlardan 12-25 aprelda 800-1000 m³/ga sug'orilganda (9,2 ball), 15-25 iyunda 800-1000 m³/ga sug'orilganda (8,6 ball). 15-25 aprel (8,3 bal), Vir kishmishi (8,3 ball) lari taqqosga nisbatan yuqori ekanligi; 15-25 iyulva Gibrid ot Malchanova navlari (7,8 ball) esa taqqosga nisbatan kam ballga ega bo'lganligi aniqlandi.

10-jadval

Sug'orish muddati va miqdorlarini uzumning qora kishmish navini objo'sh usulida quritilgan mahsulotning degustatsion bahosi

T/R	Sug'orish muddatlari, kun, oy	Sug'orishmi qdori, m ³ /ga	Degustatsion bahosi. ballarda.						Umu miy ball
			Kattali	Rangi	To'liqligi	Burishganligi	Konsistensiyasi	a'mi	
1.	15-25 yanvar	800-1000	,0	1,0	0,5	0,5	2,0	5,0	10,0
		1200-1500	0,8	0,9	0,3	0,3	1,3	4,4	8,0
2	15-25 aprel	600-700	0,8	0,8	0,3	0,3	1,3	4,5	8,0
		800-1000	1,0	0,9	0,4	0,4	1,8	4,7	9,2
3	15-25 may	600-700	0,8	0,8	0,25	0,25	1,3	4,4	7,8
		800-1000	0,8	0,8	0,3	0,3	1,3	4,3	7,8
4	25-25 iyun	600-700	0,8	0,9	0,3	0,5	1,5	4,3	8,3
		800-1000	1,0	0,9	0,4	0,4	1,4	4,5	8,6
5	15-25 iyul	600-700	1,0	0,9	0,4	0,3	1,6	4,3	8,3
		800-1000	1,0	1,0	0,4	0,4	1,5	4,5	8,8

Shunday qilib o'rganilgan uzum navlarini degustatsion bahosi umumiy ballar bo'yicha objo'sh usulida quritilganda kishmishbop navlardan 12-25 aprelda 800-1000 m³/ga sug'orilganda, 15-25 iyun, 15-25 iyunda 800-1000 m³/ga sug'orilganda, Xishrau kishmishlari 8,1-9,2 ballgacha baholanib eng yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'lganligi kuzatildi.

11-jadval

11-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, shtabel usulida quritilgan mahsulotlarni

T/R	Sug'orish muddatlari, kun, oy	Sug'orish miqdori, m ³ /ga	Degustatsion bhosi, ball						Umu miy ball
			at-taligi	angi	o'liq-ligi	Burishganli-gi	Konsistensiyasi	Ta'mi	
1.	15-25 yanvar	800-1000	1,0	1,0	0,5	0,5	2,0	5,0	10,0
		1200-1500	0,9	1,0	0,4	0,3	1,7	4,5	8,8
2	15-25 aprel	600-700	0,9	1,0	0,4	0,3	1,6	4,4	8,6
		800-1000	1,0	1,0	0,5	0,3	1,9	4,8	9,5
3	15-25 may	600-700	1,0	0,9	0,3	0,2	1,5	4,6	8,5
		800-1000	1,0	1,0	0,5	0,3	1,7	4,7	9,2
4	25-25 iyun	600-700	1,0	1,0	0,5	0,3	1,8	4,5	9,1
		800-1000	1,0	1,0	0,5	0,5	1,8	4,7	9,5
5	15-25 iyul	600-700	1,0	1,0	0,5	0,5	1,8	14,9	9,7

degustatsion baholash ishlarini ko'rsatishicha kishmishbop navlardan 12-25 aprelda 800-1000 m³/ga sug'orilganda (9,5 ball), 15-25 iyulda 800-1000 m³/ga sug'orilganda (9,2 ball), Vir kishmishi (9,1 ball), 15-25 iyun (9,5 ball), 15-25 iyunda 800-1000 m³/ga sug'orilganda (9,7 ball) navlari taqqos nav 15-25 yanvardan yuqori ekanligi, 15-25 aprel (8,6), 15-25

iyul(8,5 ball) navlari esa taqqosga nisbatan kam ball bilan baholanganligi aniqlandi.

Sug'orish muddati va miqdorlarini uzumning qora kishmish navini shtabel usulida quritilgan mahsulotlarni degustatsion bahosi

Shunday qilib, o'rganilgan uzum navlarini degustatsion bahosi umumiy ballar bo'yicha shtabel usulida quritilganda kishmishbop navlardan Vir kishmishi, 15-25 iyulda 800-1000 m³/ga sug'orilganda, 12-25 aprelda 800-1000 m³/ga sug'orilganda, 15-25 iyuni va Irtishar kishmishlari 9,1-9,7 ballgacha baholandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Fayziyev J.N. O'zbekiston sharoitida uzumning urug'siz navlari hosildorligi va sifatini oshirish texnologiyasini ilmiy asoslash.// Aftoreferat. – Toshkent, 2020 –B. 5-18.
2. Egamberdiyev P.E. Uzumning xo'raki navlarini voish usulida yetishtirishda kurtak yuklamalarini uzum hosildorligi va sifatiga ta'siri. – disertatsiya. – Toshkent, 2023. – B. 52-85.
3. Жулбеков, И. С. У. (2025). ВЛИЯНИЕ ЦИТОГУМИНОВОГО ВЕЩЕСТВА НА РАЗМЕР ЯГОД И МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ КИШМИШНЫХ СОРТОВ ВИНОГРАДА. Universum: технические науки, 4(1 (130)), 9-11.
4. Sultanov, K. S., Egamberdiev, P. E., & Jo'lbekov, I. S. (2024). THE INFLUENCE OF THE USE OF GROWTH SUBSTANCES ON THE CHEMICAL COMPOSITION OF SULTANAS' GRAPE JUICE. American Journal Of Agriculture And Horticulture Innovations, 4(02), 46-50.
5. Султонов, К. С., Эгамбердиев, П. Э., & Жулбеков, И. С. У. (2024). ПРИМЕНЕНИЕ НОРМ МИНЕРАЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ (ЦИТОГУМАТ) И ИХ ВЛИЯНИЕ НА МЕХАНИЧЕСКИЙ СОСТАВ ГРОЗДЕЙ КИШМИШНЫХ СОРТОВ ВИНОГРАДА. Universum: технические науки, 3(7 (124)), 54-56.
6. Жўлбеков, И. С. Ў. (2024). УЗУМНИНГ ШАРОБОП НАВЛАРИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УЛАРДАН ТУРЛИ НАВЛИ ШАРОБ ТАЙЁРЛАШ ТЕХНАЛОГИЯЛАРИ. Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 1(7), 158-165.
7. Kamoliddin, S., Po'latjon, E. va Ibrohim, J. (2024). UZUMNING O'STIRISH NAVLARIGA O'STIRISH MADDALARNI QO'LLANISHNING MEKANIK TARKIBIGA BOG'LILIK. Universum: texnicheskie nauki, 8 (3 (120)), 37-40.
8. Sultonov, K. S., Egamberdiyev, P. E., & Jo'lbekov, I. S. (2024). UZUMNING KISHMISHBOP NAVLARIGA O 'STIRUVCHI MODDALARINING TA'SIRI. Eurasian Journal of Academic Research, 4(2-1), 133-135.
9. Kamoliddin, S., Pulatjon, E., & Ibrohim, J. (2024). DEPENDENCE ON THE MECHANICAL COMPOSITION OF THE APPLICATION OF GROWTH SUBSTANCES TO THE GROWING VARIETIES OF GRAPES. Universum: технические науки, 8(3 (120)), 37-40.
10. Жўлбеков, И. С. Ў. (2024). УЗУМНИНГ ШАРОБОП НАВЛАРИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УЛАРДАН ТУРЛИ НАВЛИ ШАРОБ ТАЙЁРЛАШ ТЕХНАЛОГИЯЛАРИ. Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 1(7), 158-165.
11. Rakhmatov, O., Zhulbekov, I. S., & Kabulov, I. M. (2023). Experimental study of a drying installation for drying melon with IR-radiation. In E3S Web of Conferences (Vol. 443, p. 02005). EDP Sciences.
12. Jo'lbekov, I., Ungarov, A., Umrzoqova, I., & Adhamov, A. (2023). UZUMNING SANOATBOP NAVLARINI YETISHRISH USULLARIGA DOIR MAVZULARNI INNOVATION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANGAN HOLDA TASHKIL ETISH. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(6), 89-93.

13. Ergashovich, E. P., Mardonovich, K. F., Ogi, J. I. S. O. A. D. U., Shavkatovich, A. A., Djumanazarova, S. D., & Raimovna, R. D. (2022). Effect of buds particle on productivity and quality when growing Katta Kurgan table variety grapes by voish method.
14. Файзиев, Ж. Н., Эгамбердиев, П. Э., & Жўлбеков, И. С. Ў. (2022). УЗУМНИНГ ХЎРАКИ КАТТА ҚЎРҒОН НАВИНИ ВОИШ УСУЛИДА ЕТИШТИРГАНДА КУРТАК ЮКЛАМАЛАРИНИ ҲОСИЛДОРЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИГА БОҒЛИҚЛИГИ. Academic research in educational sciences, 3(Special Issue 1), 254-257.
15. Сапаева, З. Ш., & Абдуллаева, Б. А. (2021). Влияние низкотемпературной обработки некоторых сортов винограда на их аминокислотный состав. Молодой ученый, (22), 117-120.

